

СОЦИАЛИСТЪ

излиза веднъж въ седмицата — Летен. Поръчки, неприятели съ стойността, не се изпращат.

Абонамент се предплаща:

За год. лева 6.—

" 6 м. " 3.—

" 3 " " 1.50

За въ странство лева 10.

Администрацията се намира въ София, жгълъ улича Ангелъ-Кънчевъ и Солунъ.

СОЦИАЛИСТЪ

ОРГАНЪ НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

За обявления се плаща по 10 ст. на гармоничен редъ на 8-а страница за първъ път и половина за всѣки последующъ.

За обявления на страница по особа разумни съ администрацията.

ЕДИНЪ БРОЙ 15 СТ.

LE SOCIALISTE
Organe du Parti Democrat-socialiste des travailleurs bulgares

Adresse: Rédaction
"SOCIALISTE"
Sophia

DER SOZIALIST
Organ der bulgar. Sozialdemokratischen Arbeiterpartei.

НОВИЯ ОРГАНИЗАЦИОНЕНЪ УСТАВЪ И ПРОГРАМАТА

на Работническата Социалдемокр. Партия сж отпечатани вече на отдѣлна брошурка, въ малък форматъ. Струва: единъ екз. 15 ст.; за малко количество трѣбва да се прибавятъ и пощенскитѣ разноски — по 5 ст. за единъ екземпляръ. Испраца се само въ предплатата.

Всички поръчки се отправятъ до администрацията на в. Социалистъ.

Съобщаваме на всички наши другари, че ний сме взели и вземаме всички зависящи отъ насъ мѣрки за набавянето на законнитѣ поръчки конгреса нѣколко броя отъ в. Социалистъ и за редовното му излизане за напредъ.

За последното, обаче, е необходима и материалната поддръжка на н шитѣ другари. Ето защо ний се надѣваме, че другаритѣ ще положатъ всички старания за распространението на Социалистъ, както и ония отъ редовнитѣ ни абонати, които не сж предплатили за текущото тримѣсечие, или второто полугодие, ще побързатъ да направятъ това. Отъ друга страна, тѣмъ като много отъ другаритѣ желаятъ да иматъ пълно годишно течение на вѣстника, за не излишно считаме да имъ съобщимъ, че Социалистъ не се печата въ излишно число екземпляри, вслѣствие на това, тѣ трѣбва о време да се пегрижатъ за набавяние на течението.

ОТЪ РЕДАКЦИЯТА И АДМИНИСТРАЦИЯТА.

Либералната партия.

Напоследъкъ между фракциитѣ на „голъмата“ либерална партия пакъ се завърза известната имъ вѣчна препирня. Сега, по поводъ оттегляването на Д. Цанковъ отъ шефството на така нарѣчената цанковистка партия, фракциитѣ на българската „либералната партия“ се препиратъ, коя отъ тѣхъ е най-либералната и коя е била най-вѣрна на либерализма. Разбира се, че всѣка отъ тѣхъ смѣта себе си за такъва и всѣка обвинява другитѣ въ измѣна на либералнитѣ принципи. При туй най интересното е, че тѣ безъ всѣкакво стѣснение излизатъ да препоръчватъ себе си предъ българскитѣ граждани за чисти либерали, като всѣка се старае да скрие своето минало, което е толкова прѣсно въ паметта на всички. Нашитѣ буржуазни партии сж изобило крайно безсрамни, и когато говорятъ за себе си и за своитѣ си дѣла, забравятъ, че иматъ предъ себе си живи хора, граждани, които познаватъ дѣлата имъ и цѣлитѣ имъ. Препирнята, която водятъ днесъ фракциитѣ на „либералната партия“, се отличава съ сжшитѣ отношения къмъ българскитѣ граждани. Тѣ никакъ не искатъ

да знаятъ, че говорятъ на граждани, които познаватъ миналото имъ. Като че за тѣхъ, за фракциитѣ на нашата „либерална партия“ не съществува това минало и като че нищо не означава то. Между туй самото имъ взаимно обзвиевие въ измѣна на либералнитѣ принципи показва, че тѣ всички иматъ тѣжки грѣхове спрямо либерализма.

И наистина. Цанковистската либерална партия се хвали, че е останала най-вѣрна

та до сега нито веднъжъ е била на власт, за да може да се сяди за нейния либерализъмъ. Тя аима смѣлостта да се хвали днесъ отъ факта, че нейния, вече бившъ, шефъ Д. Цанковъ въ 1884 год. е предоставилъ пълна свобода на изборитѣ, въ които тя изгуби. Обаче, тя забравя своята позорна измѣна на либерализма у насъ, извършена отъ нея въ сжщата година съ известия си компромисъ съ консерваторитѣ и съ Батемберга и съ съгласието си за измѣнението на конституцията. Каравеловската либерална партия, която, като видѣ, че банкрутството на либерализма не може да я доведе на власт, кръсти себе си „демократическа партия“, така сжщо, даже съ една голѣма смѣлостъ, препоръчва себе си вече за единствената партия, която се е борила за либерализма въ България! Но и тя забравя своето „славно“ либерално минало. Въ апогея на своето либералство тази партия извърши не една измѣна на либерализма. Да си припомнимъ распореджанието на тази либерална партия за седмодневното арестуване безъ сядъ опозиционеритѣ! Да си припомнимъ и известното окръжно на тая партия противъ правото на гражданитѣ да се събиратъ на митинги, издадено въ 1885 год. по поводъ на митинга, станалъ тогава въ Вратца противъ Каравеловото правителство. Да си припомнимъ още и цензурата, която тя бѣше наложила на печата. Най-сетнѣ да си припомнимъ тиранията и лакейничеството на днешното болшинство въ него, както и псувнитѣ на самия Каравеловъ

въ Народн. Събрание противъ опозиционеритѣ депутати, които се осмѣляваха да говорятъ противъ неговитѣ дѣла.

Третята либерална партия е Радославовата. Кой можеше да си помисли, че ще дойде време, когато и тази партия, която сираведливо си спечели името „сопаджийска партия“ ще се хвали съ своя либерализъмъ и съ борбата си за либералнитѣ принципи! Но ето че дойде това време. И тя днесъ се мчи да ни се представи за най-вѣрна на либералнитѣ начала и че се борила за вѣстържествуванието на либерализма въ България! До колко това е вѣрно, знаемъ всички. Да оставимъ нейното отдавна минало, отъ което ни остава единичко неизгладимо въспоминание за времната на сопата, като върхъ на българския либерализъмъ. Да си припомнимъ не отдавна миналото, когато слѣдъ 18-й май 94 год. тази либерална партия влѣзе въ компромисъ съ старитѣ и новитѣ консерватори, върлитѣ врагове на либерализма, и олицетворението на лакейничеството и византийството, който компромисъ тя бѣше готова да поддръжа до вѣки, само и само да се държи на власт. Да си припомнимъ нейния „либераленъ“ законъ за особата, който тя съ всички сили се постара да прокара. Да си припомнимъ, най-сетнѣ, „либералнитѣ“ пктувания по България на шефа на тая партия—Радославова презъ 1894 година на държавни разноски по агитации, както и „либералнитѣ“ му картички до началниците кого да избиратъ тѣ.

Колкото до четвъртата либерална партия—Стамболовата, или „народната либерална партия“, нѣма какво и да се говори. Седемгодишната ѣ тирания и седемгодишното ѣ грабителство сж неопровержимо доказателство за нейния либерализъмъ.

Отъ „голъмата либерална партия“ е останала днесъ само сѣнката ѣ. Тя днесъ се распада на четири жалки фракции, които ги дѣли не принципа, а взаимната вражда на шефветѣ имъ, която вражда проистече и проистича отъ невъзможността да раздѣлятъ по-между си властта и облагитѣ отъ нея. Въ дѣйствителностъ, въ политическо и економическо отношение тѣ еднакво сж разбрали и прилагали либерализма вчера, и не може да се очаква друго разбиране и прилагание отъ тѣхъ на сжния утрѣ. Въ економическо отношение тѣ не само по между си не се различаватъ, но не се различаватъ и отъ другитѣ буржуазни партии. Поне въ продължение на двайсетъ години и до този моментъ, когато пишемъ тѣзи редове, либералната партия нито веднъжъ не се е изказвала по въпроса за економическото раз-

витие на страната, не се е искавала върху економическата политика, която трябва да ръководи държавата. Партизанската и полемика нищо още не показва; тя никак не означава една по-определена политика и по-плодотворна действителност, когато дойде на власт. Слаба от взаимната непримирима вражда между фракциите и от безпринципността си, либералната партия отдавна е изгубила значението си външния живот, и не ѝ остана друго, освен, както и на другите партии, да обръща погледите си към двореца и да очаква от там милост. Това тя и прави днес. Но това ѝ нанесе последния удар и ни показва, какъв ще бъде либерализма и външнот.

Д—ъ.

ВЪТРЕШНА ХРОНИКА.

— **Пакъ министерска криза.** По поводъ отставката на министъра Гешовъ, на 20 тогочисления съветъ е ималъ дълго заседание, което не е минало безъ караници. Въпросътъ изглеждалъ да бъде решенъ съ назначението на Вазова за министър на просвѣщеніето и единъ старъ консерваторъ — на правосъдието. Отъ като на власт е днешното правителство на кн. Фердинандъ, не се минава много време да не чуемъ за министерски кризи. Но колкото лесно тѣ изникватъ, толкова по-лесно се и изравняватъ. Правителствените вѣстници обикновено излизатъ съ всевъзможни плоскости по адреса на опозицията да отказватъ за съществуването на криза. И тѣ сж въ правото си, тъй като отличителната черта на днешното правителство е да върши всичко тийно, между четирите страни на министерския съветъ, като обгражда даже цялата улица съ стражари да се не допусне да бъдатъ чути караниците. Щастливата гешефтарска и обирническа компания, която днесъ носи името правителство, всичко урежда съ шюшукание, за да не излезе нищо на бѣлъ свѣтъ. Може ли тогава в. *Миръ* да говори за какъва криза? Но друго ни занимава въ дадения случай. Кое кара министрите да докарватъ работите така често до криза? Да ли сж това нѣкои принципи или разногласия? Да ли това е доброто народно? Да ли това е участъта на данъкоплатците? Ний не вѣрваме, да има толкова наивни хора по свѣта да мислятъ, че такива сж причините за спречкванията на княжеските министри. Това сж само дрѣбнавите и лични интриги, които сж така обикновени въ азиатските държави, дѣто волята на единъ деспотъ рѣшава всичко и държавата се управлява посредствомъ интригите въ палата му на заинтересованите дворцови лакеи и на разни заслужили сановници. А България днесъ не се ли управлява по единъ азиатски, деспотически начинъ?

— **Правителствения в. *Миръ*** въ една уводна статия не признава никакви насилия въ последните окръжни избори. Покажете, какъ сж тѣзи насилия? провиква се той. Когато цялата политика е потисническа, когато въ насилията и произвола е всичката управническа мъдростъ на днешните министри, то не е чудно, ако единъ Централний е окончателно изгубилъ способността да различава насилията отъ единъ законенъ редъ на работите.

— **Единъ примѣръ,** който хвърля още малко свѣтлина върху класовото правосъдие на днешната държава. Помнятъ читателите, какво ний писахме за осъждането на Бойчева и Новелича отъ пловдивския окръженъ съдъ. Последния намѣри смегающа обстоятелства за едни такива варвари, като убийците на Симонъ и при такива раскрытия на цялата работа, ги е осъдилъ на вѣченъ затворъ. Щомъ е така, какъ би трѣбвало да се осъдятъ двама души, които сж откраднали една проста

свирка и 23 лева? Такова едно дѣло е ималъ да разглежда преди нѣколко дена софийския окръженъ съдъ. Двама овчари, Радевъ и Кара-Митевъ отъ с. Костенецъ сж натиснали и откраднали отъ единъ селенинъ — първия свирката му и втория — му взелъ 23 лева. Никакво нараняване и убийство е нѣмало. Каква е, мислите, справедливата и човѣколюбива присѣда на соф. окръженъ съдъ? Той е осъдилъ Радевъ на 3 години и 4 мѣсеца строгъ тъмниченъ затворъ, а Кара-Митевъ, наказание, че взелъ още и 23 лева, на 5 години, съ лишение и двамата отъ правата, предвидени въ чл. 30 отъ наказ. законъ. И така, за една овчарска свирка и 23 лева 8 години и 4 мѣсеца строгъ тъмниченъ затворъ. Какъ е тука размѣрътъ, драги читатели? Книжеския адютантъ убива една жена, и при това злодѣйството си извършва така жестоко и сурово, щото най-коравата душа се е потресила, но той е осъденъ само на затворъ, а двама нещастника, само защото не се случили голѣми хора, отиватъ на 3 и 5 години за една клѣчка и нѣколко лева. При това тѣ сж прости, не вѣжи хора, а пловдивските убийци сж заемали едно високо положение въ държавата и сж извършили злодѣйството си при пълно съзнание. Но излишни сж дълги сравнения. Доста е да се запомни този поразителенъ фактъ, който показва на кого служи днесъ съдебната машинария; къмъ слабите и бѣдните тя е жестока и сурова, къмъ силните и богатите тя е мека и милостива.

— **Касационния съдъ** тия дни е отхвърлил жалбата на отговорния редакторъ на в. *Освобождение* друг. Ив. П. Чуковъ, съ която той искаше да се отмени присѣдата на русенския апелационенъ съдъ по извѣстното шипченско дѣло. И така нашия другаръ ще трѣбва да излѣжава единъ 3 мѣсеченъ затворъ и да плати не по силите си глоба, за дѣто се е публикувало едно потрѣпно предадено отъ дописника ни съобщение за подвигите на единъ селски попъ. Защитено ли е, обаче, съ това българското духовенство, това е другъ въпросъ. За една новина, за която ний сами признахме, че сме били вкарани въ заблуждение отъ единъ дописникъ, съдътъ осъжда единъ нашъ отговоренъ редакторъ, безъ да намѣри никакви „смегающи обстоятелства“, но до сега толкова единъ отъ други по-възмутителни факти сж съобщавани и духовенството си е правило оглушки. За тѣхъ то нѣма смѣлостта да ни дава подъ съдъ за да не излизатъ на мегданъ безобразните дѣла на неговите хора; то се е уловило за една обикновена вѣстникарска грѣшка, която е така често възможна съ всяка редакция. За оплакване е това духовенство, което се залавя за сламката, за да не се удави Касационния съдъ въ дадения случай е останалъ вѣренъ на своята задача да защити представителите на черната реакция и естествените съюзници на всяко потисническо правителство. Затворите, обаче, не могатъ да омаломощатъ нашата енергия, когато ний воюваме за едно справедливо дѣло. Напротивъ, една несправедлива присѣда, като тази на русенската апелация, ни показва че ний сме на правия пътъ. Тя ни дава още по-голѣма енергия да бичуваме и да защитаваме работния народъ отъ безбожната експлоатация на божиите служители. Съ насъ е правдата!

— **По работите на учителския съюзъ** получихме копия отъ слѣдующите телеграми, испратени до в. *Учителски Другаръ*, първата отъ Рахово, втората — отъ Видинъ.

„Нека бившия управителенъ комитетъ земе актъ отъ рѣшенията на конгреса и направи потрѣбното, иначе отговорността пада върху членовете му. — *Учителското Дружество*.“

„Протестираме противъ незаконното задържане дѣлата. Мисията на бившия управителенъ комитетъ е свършена. — За 17 учители: *Цървановъ, Мариновъ*.“

Франко-руския съюзъ.

На 12 тогочисления въ Петербургъ е дошелъ президентътъ на французката република Феликсъ Форъ, да върни визитата, която Николай II бѣше му направилъ въ Парижъ. Тържествения приемъ, който му билъ направенъ въ столицата на руския царъ, наздравяците, които той е разменилъ съ сибирския деспотъ, сж накарали французите да провъзгласятъ, че имало съюзъ между Франция и Русия. Това сжшо е накарало и нашите буржуазни вѣстници, особно тия на дворцовото българско правителство да възпяватъ този съюзъ и мирътъ, когото той щѣлъ да защитава.

Отъ гдѣ, обаче, се вижда, че такъвъ съюзъ съществува? Отъ наздравящата, която Николай II е държалъ вече на испровъждането на Фора. Въ тази наздравяща той е казалъ две думи за „нашите приятелски и съюзени народи“, но за единъ формаленъ съюзъ не е даже и загатналъ. Въ всеки случай, ний имаме единъ „съюзъ“, който не говори, освенъ въ вѣда на републиканската Франция, едновременно революционна Франция, която днесъ се е обърнала на проста приятелница на Русия. Когато Феликсъ Форъ се е върналъ въ Парижъ, той е билъ посрѣщанъ като единъ триумфаторъ. Триумфални врати, наредени празнично солдати, поздравителни викове и тържествата ни показватъ, че французите не сж имали никаква надѣжда, че съюзътъ ще стане, колкото и да сж чакали съ нетърпение. Отъ наздравящата на царя, обаче, става ясно, че този съюзъ имъ е даденъ като милост. Отъ думите на Николай II французите могатъ да очакватъ единъ такъвъ съюзъ, какъвто може да очаква и черногогорския князь, ако руския царъ го нарече свой приятелъ. А извѣстно е, че Черна-гора, не е освенъ едно малко слугинче на руския абсолютизъмъ.

Нашите вѣстници пишатъ, че франко-руския съюзъ означавало спазването на мира. Истината, обаче, е че съ този съюзъ опасността отъ войната не се ускорява, но не се и отстранява. Кой най-много заплашва мира, ако не Франция и Русия? Шовинистическите стремления на първата къмъ Албасъ-Лотарингия и завоевателните ламтения на последната — ето кое днесъ ни застрашава всеки денъ съ избухването на войната. Въ сжщность, обаче, за самата Русия войната сега ни най-малко не е желателна. Една война на Русия отъ вънъ ще докара падението на абсолютизма отъ вътрѣ. Въ тази война, при днешните условия, е твърдѣ вѣроятно, че Русия ще изгуби; нейното предимство ще изчезне. Тя печели, ако мирътъ съществува. Русия дѣйствително желае днесъ мирътъ, но не за да се избѣгне човѣшката касапница, а защото така ѝ диктуватъ интересите. Съвсемъ другъ е въпросътъ съ французите. Съюзътъ съ Русия е потрѣбенъ на французските шовинисти като подпора за възвръщането двѣте провинции, завладени отъ Германия. Въ съюзътъ тѣ виждатъ, слѣдователно, не спазването на мира, а надѣждатъ на своя шовинизъмъ. Това става ясно особно при възвръщането на Фора отъ Петербургъ. Нѣкогашния дрѣбенъ фабрикантъ си е давалъ изгледъ като на императоръ; неговото връщане е било цялъ

празникът за Париж, — празникът на шовинизма. И възбуждените на последния не може освен да усили реакцията, която въ минали времена е сполучвала да катурва републиката и да туря императорска корона на някой авантюрист. Съюзът няма друго значение, освен това, че служи за раздухването на старата вражда против немците, което не е никак от естество да гарантира мирът. По този начин, съюзът за спазването на мира за французите има съвсемъ противоположно значение. Въ дадения случай единствено е Русия, която извлича полза от съюза, и французската република е обрната на обикновена слугиня на руския деспотизъм. Тя не само не може да отмести на немците, а напротив Германия, посредствамъ отнетите двѣ провинции, тика Франция да се позори, като се хвърля въ краката на руския сатрап.

Обезпечаването на мира, мирното развитие на чедовѣчеството въ пѣти на прогреса и цивилизацията не може да се постигне нито съ подобни съюзи, нито въобще отъ съвременната политика на капиталистически държави. Преди всичко, би трѣбвало да се премахнатъ причините за постоянната опасност отъ войната. Но това не може да се постигне отъ реакционерната политика на европейските правителства. Това би можало да се постигне само отъ една демократическа и социал-демократическа политика, ако последната би била мислима днесъ.

IV. националенъ конгресъ

НА

Работническата социал-демократическа партия

Засѣдание отъ 16 юлий, 1897, пр. обѣдъ

Засѣданието се откри въ 8½ ч. пр. об. Председателъ на това засѣдание се избра друг. *Никола Габровски*.

Съгласно съ дневния редъ, конгресътъ премина къмъ разгледване проектътъ на комисията за организационенъ уставъ. Докладчикътъ друг. *Коневъ* продължава четението на слѣдующите параграфи. Чл. чл. 6, 7, 8, 9 и 10 се приеха безъ измѣнение.

Къмъ отдѣлъ II друг. *Кирковъ* иска да се притурятъ нови членове, които да опредѣлятъ отношенията на мѣстните комитети къмъ партийните членове и обратно. Той направилъ предложение въ смисълъ, че по всички административни въпроси мѣстните комитети сж напълно самостоятелни, но по въпроси отъ широкъ интересъ да взема мнѣнието на партийните членове. — Друг. *Коневъ* прави предложение, да се остави на първото общо мѣстно събрание отъ партийните членове да опредѣлятъ правата и задълженията на комитетите къмъ членовете и обратно. — Друг. *Кр. Тодоровъ* искава мнѣние, да не се вмѣства въ устава особенъ членъ, а да се изработи отъ конгреса особенъ правилникъ за тия права и задължения. — Друг. *Сажковъ* предлага или да се остави на цен. комитетъ да изработи този правилникъ, или да вземе едно по-обширно рѣшение, което да служи за опѣтване на мѣстните комитети. Отъ сетнѣ, обаче, се съгласи съ предложението на друг. *Киркова*, съ тази белѣжка, че въ тия „въпроси отъ широкъ характеръ“ се разбиратъ и финансовите въпроси на организацията.

По тия предложени станаха дълги дебати. Даде се малкъ отидъ, слѣдъ който се гласува и се прие по предложението на друг. *Кирковъ* слѣдующата съгласителна формулировка на особенъ параграфъ въ устава:

§11. „Мѣстните комитети се ползватъ съ пълна свобода на дѣйствието въ всички административно-финансови въпроси. По въпроси, обаче, отъ широкъ политико-общественъ характеръ както и на таква, свързани съ голѣми парични разходи, мѣстните комитети сж длъжни да свикватъ общи събрания на партийните членове.

Мѣстните комитети сж длъжни редовно да даватъ вътки три месеци отчетъ предъ общите събрания за своята дѣятелностъ“.

Чл. чл. 12, 13, 14, 15 и 16 се приематъ безъ измѣнение.

Като се има предъ видъ, че партийните вѣстници ще има нужда да се отдаватъ на концесия и вслѣдствие на това, редакцията имъ ще бждатъ отдѣлни отъ цен. комитетъ; че секретарската длъжностъ е една важна и тежка длъжностъ, вслѣдствие на което, той трѣбва да бжде посвободенъ; че секретарътъ, както и касиера на центр. комитетъ, като натоварени съ една специална работа, сж длъжни да бждатъ назначавани отъ самия конгресъ, друг. *Кирковъ* прави предложение и се прие първата половина отъ § 17 както слѣдва:

„§ 17. Централния комитетъ се състои отъ пет души, двамата отъ които, секретарътъ и касиера се назначаватъ отъ конгреса“.

Втората алинея отъ сжщия членъ се прие безъ измѣнение. Сжщо така се прие и § 18.

Предъ видъ на това, че редакцията въ бждеще ще се отдѣли отъ центр. комитетъ, комисията предлага да се махне § 19 Други предлагатъ да се опредѣли извѣстна сума отъ конгреса, съ която централния комитетъ ще може да разполага въ случай на нужда.

Предложението на комисията се отхвърли и § 19 се прие безъ измѣнение. Така сжщо се прие и § 20.

За § 21 комисията предложи и се прие слѣдующата редакция:

„§ 21. Централния комитетъ дава вътки три месеца приходо-расходенъ отчетъ“.

§ 22 се прие безъ измѣнение. Слѣдующия § 23 се прие съ слѣдующата редакция:

„§ 23. Предложение за измѣнение на организационния уставъ на партията може да стане, ако 1/3 отъ членовете на конгреса се искаже за това измѣнение, а рѣшение по измѣнението се взими, ако 2/3 отъ членовете му се искажатъ за това“.

Пристѣпи се къмъ трето четение на проекта за организационния уставъ. Друг. *Муниковъ* предложи и се прие да се вмѣсти къмъ III частъ на устава слѣдующия новъ членъ:

„§ ... Делегати за конгреси могатъ да избиратъ, сжщо да бждатъ избрани, само тия партийни членове, които сж изислани презъ цѣлата година задълженията на устава.

Забелѣжка. Прави се изключение само за новопостъпили членове. Таква членове могатъ да избиратъ делегати, сжщо да бждатъ избрани, ако сж постъпили въ партията най-късно три месеци преди отзарието на конгреса“.

Друг. *Сажковъ* предложи и се прие втората алинея на § 12 да се измѣни така:

„Предложенията на други, които сж за дневния редъ, се внасятъ направо въ конгреса“.

Друг. *Стефанъ Георгиевъ* предложи да се измѣни § 8 въ смисълъ, мѣстните комитети даватъ редовни свѣдения на централния комитетъ. Друг. *Дабевъ* иска последния да дава опѣтвания, какви свѣдения да испращатъ мѣстните комитети въ тримѣсечните си отчети. Друг. *Бозвелиевъ* намира за излишно да се опредѣля това сега, тъй като миналия конгресъ рѣши, щото центр. комитетъ да даде исканите опѣтвания. Предложението на друг. Ст. Георгиевъ не се прие.

Отъ дебатите, станали по разбирането на § 23, се дойде до слѣдующето заключение: — инициативата за измѣнението на устава взематъ 1/3 отъ делегатите; 2/3 рѣшаватъ, да ли да се измѣни устава, а приемането на отдѣлните параграфи става съ обикновено болшинство.

Друг. *Бозвелиевъ* предложи и се прие, да се исхвърли § 19 и да се замѣни съ слѣ-

дующия:

„§ 19. Всяка година конгресътъ отпѣлява бюджетътъ на партията; въ расхода се предвиждатъ една опредѣлена резервна сума за непредвидени случаи“.

Слѣдъ това уставътъ биде приетъ изцѣло.

Председателътъ прочете едно заявление отъ нѣколко делегати, съ което, по причина на бързото си заминаване, молятъ конгреса да даде свѣдѣностъ по слѣдующите въпроси: 1. Каква частъ отъ приходите си мѣстните комитети ще внасятъ въ централната каса? 2. Избирането на централенъ комитетъ. Разгледването на това заявление остана за слѣдующето засѣдание.

Слѣдъ опредѣленото дневния редъ за подиръ обѣдъ, засѣданието се закри въ 12 ч. 15 м.

Засѣдание отъ 16 юлий, 1897, сл. об.

Засѣданието се откри въ 3 ч. сл. об. Председателъ се избра друг. *Андрѣй Коновъ*.

На дневенъ редъ бѣ докладътъ на комисията по печата. Докладчикътъ друг. *Валочевъ* изложи, че комисията, слѣдъ дълги разисквания е дошла до общо заключение, че въ партийния печатъ за напредъ трѣбва да стане едно съществено измѣнение, а именно да се издаватъ два партийни вѣстници, отъ които единия да бжде преназначенъ за чисто работническата срѣда, а другия да си остане общъ партисенъ органъ, като има за главна задача да дава освѣтление отъ социалдемократическа гледна точка на по-важните дневни въпроси извъ обществения и политическия ни животъ. *Социалистъ* до сега е ималъ и двѣтѣ тия задачи, което не малко е съставлявало пречка за неговото по-широко распространение било между съчувствующите намъ работници, било между партийните ни другари и по-интелигентни читатели. Едно распределение на горните двѣ задачи въ два отдѣлни вѣстника е необходимо. Колкото за начина и мѣстото на издаването имъ, въ комисията се искаха разни мнѣния. Едното е двата вѣстника да се даватъ на концесия; другото е за отдаване на концесия само на главния печатенъ органъ и третото — двата вѣстника да се издаватъ отъ партията.

Слѣдъ дълги дебати по докладътъ на комисията, конгресътъ прие да гласува по принципъ общото предложение на комисията.

Кате взема предъ видъ, че поради двойния си характеръ да удовлетворява едновременно както обикновения читателъ извъ чисто работническата срѣда, тъй и по-интелигентния читателъ, в. *Социалистъ* не е можалъ да се посвѣти нито въ едното отъ тѣзи направление; че това не е можало да не влияе за широкото му распространение; че отъ друга страна задачата на социалната демокрация е да обърне преди всичко внимание на пропагандата между работническата класа, за което се чувствува необходима нужда отъ особенъ вѣстникъ, предназначенъ да защитава по-отблизо интересите на последната и да ги освѣтлява отъ социалдемократическа гледна точка,

Конгресътъ рѣши:

Партията занепъ едъ да има два печатни свои органи; единия отъ тѣхъ — рѣководящъ партисенъ органъ, а другия чисто работнически вѣстникъ, предназначенъ за пропаганда между работниците.

Слѣдъ това се подложи на разискване въпросътъ, дали и двата вѣстника да се издаватъ съ партийни срѣдства. Като взема предъ видъ, че издаването на двата вѣстника отъ самата партия срѣща голѣми спѣнки въ недостатъчността на паричните срѣдства на последната, и че издаването чрезъ концесия може повече да гарантира редовното имъ излизане, конгресътъ рѣши:

Издаването на двата партийни органи да се отдаде на концесия.

По мѣстото на издаването конгресътъ прие да се говори първо за мѣстото, дѣто трѣбва да се издава работнически вѣстникъ. Мнѣнията на болшинството се свѣдоха на

двѣ: Да се издава 1) нѣкадѣ из провинцията и 2) — въ София.

Конгресътъ, като взема предъ видъ изказанитѣ мнѣния въ полза на 1-то и 2-то предложение, рѣши:

Новия работнически вѣстникъ да се издава въ провинцията.

Слѣдъ станалитѣ разисквания и предложения за града, дѣто да се издава вѣстника, и за лицата, на които да се отдаде на концесия, конгресътъ рѣши:

Работническиятъ партиенъ вѣстникъ се отстъпва на концесия на другаритѣ Ефтимъ Дабевъ и Георги Кирковъ. Издаването на вѣстника да става въ гр. Казанлъжъ. При това вѣстникътъ се отдава на концесионеритѣ съ право на всички печалби или загуби, каквито той може да даде.

Засѣданието се закри въ 8 ч. вечерята.

Засѣдание отъ 17 юлий. 1897, пр. об.

Засѣданието се откри въ 8 ч. сутинята. Предсѣдателъ се избра друг. *Воню Лунговъ.*

По дневния редъ се пристѣпи къмъ опредѣление условията, които трѣбва да лѣгнатъ въ основа на контракта, сключенъ съ концесионеритѣ на работническиятъ вѣстникъ. Слѣдъ изслушване декларацията отъ страна на концесионеритѣ и предлаганитѣ отъ тѣхъ условия, конгресътъ рѣши:

Удобрява предложенитѣ отъ концесионеритѣ Еф. Дабевъ и Г. Кирковъ условия.

Споредъ тѣзи условия, вѣстника ще се нарича *Работнически Вѣстникъ*, съ пояснително заглавие: защитникъ на работническитѣ интереси; ще излиза веднѣжъ въ седмицата, на форматъ и по шрифтъ като стария в. *Другаръ*, а цѣна 4 л. годишно. Ако бже възможно на концесионеритѣ, вѣстникътъ ще има и една мѣсечна притурка съ научно и белетристическо съдържание, илюстрирана, голѣмина равна на половината отъ вѣстника, съ цѣна 1 л. за абонати на послѣдния и 2 л. за не абонатитѣ. Вѣстникътъ ще зацѣпвава преди всичко интереситѣ на наемнитѣ работници, като не игнорира въ границитѣ на партийната програма и ония на занаятчиитѣ и земледѣлцитѣ.

Съ дневната политика той ще се занимава, до колкото това отговаря до общото му съдържание и характеръ. Съ една дума, това ще бже единъ социалдемократически вѣстникъ, предназначенъ за работниците.

Слѣдва докладътъ на комисията по ръководящия органъ на партията. Комисията е на мнѣние да се измѣни заглавието на послѣдния, като излиза за напредъ еднѣжъ въ седмицата, на сжщия форматъ въ 8 страници при цѣна 8 л. годишно.

Преди да се пристѣпи къмъ разискване по тѣзи предложения, конгресътъ прие,

да се поканятъ ония другари, които би се наели да издаватъ вѣстника по концесия, да заяватъ това на конгреса, като предложатъ и условията си.

Такива другари не се явиха. По предложението на друг *Сакъзовъ*, конгресътъ прие да се пристѣпи предварително къмъ опредѣление условията за отдаване вѣстника на концесия, като се предостави на централния комитетъ да сключи, върху приетитѣ отъ конгреса условия, контрактъ съ концесионеритѣ, ако такива се опредѣлятъ.

По предложенята на комисията, както и по условията за концесията, станаха обстоятелствени разисквания. Но тъй като за достатъчното уяснение на въпроса стана нужда дебатитѣ да се продължатъ въ утѣрбъ на времето, съ което конгреса разполагаше, послѣднитѣ се прекратиха като се даде на гласуване и конгресътъ прие слѣдующата обща резолюция:

1. В. „Социалистъ“ ще продължава да излиза въ сжщото направление до края на 1897 г., отъ когото ще почне да излиза новия вѣстникъ. Цѣната му до това време си остава досегашната, на сжщия форматъ, но въ 8 страници и еднѣжъ въ седмицата.

2. Предоставя се на централния комитетъ до това време да намери концесионери, и, въ согласие съ мѣстнитѣ комитети, да изработи подробнитѣ условия на концесията.

3. Задѣлжава се централния комитетъ, чрезъ окръжно писмо до всичкитѣ мѣстни комитети, да вземе мнѣнието на всѣхъ отъ тѣхъ по въпроса, колко и кои отъ тѣхъ сж се искаели за условията, за отдаването вѣстника на концесия, или сж предложили други и какви именно условия.

Слѣдъ това концесионерътъ на сп. *Ново Време*, друг. *Благовъ*, даде отчетъ за хода на списанието. Послѣдното е имало до него моментъ 1133 абонати. Нередовности въ исплащанieto на абонаментитѣ се случватъ, но редакцията се надѣе, че за въ бждѣще това ще бже отстранено съ съдѣйствието на другаритѣ из провинцията. Въ интереса на списанието е, конгресътъ да разрѣши на редакцията му да дава хонораръ не въ края на годината, а въ всѣко време, когато за това се яви нужда. Най-сетнѣ, друг. *Благовъ* прави предложение конгресътъ да обмисли за мѣрките, които трѣбва да се взематъ, за да се възнаградятъ загубитѣ, които списанието има отъ обстоятелството, че министерството не допусна да се распраца списанието безплатно по пощата.

Подиръ станалитѣ разисквания и обяснения, конгресътъ рѣши:

1. Концесионерътъ на партийното си. „Ново Време“ може да дава хонораръ презъ всѣко време на годината, като раздаденитѣ суми огниса за сжтѣна на миналата година. За

да става това, редакцията предлага на централния комитетъ въ началото на годината списъкъ на сѣтрудницитѣ си, за опредѣление размѣра на хонорара. Така трѣбва да се подразбира и рѣшението на III нац. конгресъ по сжщия въпросъ, върху което базира контракта и съ централния комитетъ.

2. Поради увеличенитѣ пощенски разноси намалява се списанието отъ 7 на 6 коли всѣка книжка, като цѣната на списанието остава сжщата.

3. Концесията на партийното списание „Ново Време“ остава и за напредъ върху др. *Д. Благовъ* до сключването на годината.

Подигна се въпросътъ за редактиранieto на в. *Социалистъ* до нова година. На запитванieto отъ страна на конгреса, друг. *Гаврилъ Георгиевъ* обяснява, че да се остави редактиранieto на вѣстника само върху единъ човѣкъ е една много тежка задача, трудноститѣ на която не могатъ да не се отразятъ вредно и за самото списване на вѣстника. Той може да поеме редактиранieto само при спазването на това сжщественно условие, ако на вѣстника се даде нуждната литературна поддрѣжка. Успѣхътъ на вѣстника е немислимъ безъ тази помощъ на другаритѣ сѣтрудници. Ако това е било необходимо при до сегашната редакция, толкова по-необходимо е то, когато *Социалистъ* остане само при единъ редакторъ. Отъ друга страна, излизанieto на вѣстника не по-малко зависи отъ неговото распространение. Каквито да бждатъ усилията на редакторитѣ и другаритѣ сѣтрудници да даватъ едно избрано четиво на партийнитѣ членове и на съчувствующитѣ намъ Слемеитѣ, тѣ не могатъ да иматъ очакванитѣ добри слѣдствия, вѣстникътъ не може да има онази трайностъ, каквато трѣбва да има главния ни партийенъ органъ, ако другаритѣ не полагатъ и достатъчни старания за неговото распространение.

Конгресътъ, като намѣри твърдѣ основателни заявления на Георгиева, рѣши: Редактиранieto на в. „Социалистъ“ до края на текущата 1897 г. се възлага на др. *Гаврилъ Георгиевъ*, като се положатъ нужднитѣ старания както за групиранieto на достатъчно литературни сили около вѣстника, така и за неговото распространение.

По опредѣлението частта, която мѣстнитѣ комитети да внасятъ въ централната каса на партията, слѣдъ станалитѣ разисквания, за и противъ, конгресътъ рѣши: Частта, която мѣстнитѣ партийни комитети на партията трѣбва да внасятъ въ централната каса на партията, остава $\frac{1}{3}$ отъ приходитѣ имъ.

Слѣдъ опредѣлението на дневния редъ за идущия пѣтъ, засѣданието се закри въ 12 ч. 15 м. пр. обѣдъ.

II.

Женското синдикално движение въ Германия.

Разговоръ съ гражданката Цеткинъ. — Двѣ движения. — Смѣсенитѣ синдикати. — Осемъ часовий работенъ день.

Днесъ давамъ думата на гражданката Цеткинъ, която представляваше на лондонския конгресъ всичкитѣ жени социалистки въ Германия; необикновена преводачка, която почуди всички въ конгреса съ своята чудесна память и подвижностъ, най-силната женска глава по социализма въ Германия.

„Трѣбва преди всичко, казва превъходната директорка на *Равенство* (Die Gleichheit), да ви кажа, че въ Германия сжществуватъ двѣ различни движения: буржуазно женско движение и социалистическо — работническо.

„Първото се занимава само съ унищожение на привилегитѣ на мъжа върху жената, води изключително полова война; второто е поставено ясно върху почвата на класовата борба, като има за непосредствена цѣль събарянieto на капиталистическия строй“.

И гражданката Цеткинъ притуря:

„Като мислимъ, че пролетарията не може да бже свършено свободенъ, освѣнъ въ деньтъ, когато ще се унищожатъ привилегитѣ на класитѣ, ний разгледваме женската емансипация като второ нѣщо. Ето защо ний работимъ да вмъкнемъ женитѣ въ социалистическата партия.

„Експлоатиранитѣ отъ двата пола, далечъ отъ да се борятъ, тѣ сж длѣжни да се съединятъ за едно общо дѣйствие. Сжщо предпочитаме смѣсенитѣ синдикати. Между туй, женскитѣ „съединения“ не даватъ никакъ добри резултати; тѣ оставатъ всѣкога економически слаби и подпадатъ подъ настойничеството на нѣколко буржуазни защитници на женитѣ. Сега, споредъ послѣднитѣ статистики, ето числото на организираниитѣ жени. Смѣтатъ ги до дванадесетъ хиляди; по-голѣмата частъ влиза въ работническитѣ мѣжки централизирани, или мѣстни дружества. По-малко сж чисто женскитѣ синдикати, по-забѣлежителенъ отъ които е онзи на работничкитѣ за цѣвѣта и пера за кичение въ Берлинъ.

„Отъ една година, двуполовото синдикално движение е спечелило голѣма почва. Шестъ хиляди берлински шивачки сж се присѣдинили къмъ съюза на шивачитѣ, и бла-

годарение на една жива пропаганда, ний сполучихме да вкараме осемстотитѣ работнички, употребявани въ шапкарството, въ синдиката на тѣхнитѣ другари отъ другия полъ. Въ другитѣ синдикати констатирано е, че числото на членовотѣ расте. Е, добръ! Въпреки тази сполука, необходимо е да го кажемъ сега: голѣми мѣнотии не указватъ при групиранieto на работничитѣ.

„Младата мома, гледайки на своето професионално положение, като на една позиция, която трѣбва да се премине, липсва ѝ духъ на общностъ.

„Омѣжената жена избѣгва нашето влияние подъ различни мотиви: най-първо, тъй като домашнитѣ грижи я принудяватъ да напустне работилницата, фабриката и да вземе работа у тѣхъ си; нейната осамотеностъ унищожавя у нея чувството на солидарностъ, тъй щото необходимостта отъ обща борба исхвърква отъ нея свършено; отъ друга страна, измѣчена отъ своята двойна работа: като къщовница и работничка, тя нѣма ни свободно време ни охота да присѣтствува на нашитѣ събрания, дѣто тя може да се поучи. Нѣщо повече, оскуднитѣ надици, съ които тя трѣбва да се задоволи, не ѝ позволяватъ да плати дѣлбата — колкото и малка да бже

ПО РАБОТИТЕ НА УЧИТЕЛСКИЯ СЪЮЗЪ.

Както съобщихме въ по-миналия брой, стария управителен комитет на помѣнатиия съюзъ отказалъ е да предаде дѣлата на новия, избранъ отъ послѣдния учителски конгресъ. Преди нѣколко дена новия комитетъ издаде № 22 отъ в. *Учителски Дружаръ*, въ който подробно четемъ, на какви основания е направенъ горния отказъ. Ний останаме, обаче, изиспадания, когато подиръ малко получихме и единъ другъ № 22 отъ сѣщии вѣстникъ, но издаденъ вече отъ стария комитетъ. Послѣдния сие присвоилъ правото да редактира и издава съюзния органъ, въпреки това, че не е опълномощенъ отъ конгреса да води съюзнитѣ работи.

Въ всѣки случай горнитѣ два броя ни даватъ пълна възможность, да видимъ въ какво се състои самата работа. Съдържанието на тия два броя иде краснорѣчиво да подвърди казаното отъ насъ миналия пътъ, че господата отъ стария комитетъ сѣ извършили единъ рѣдъкъ произволъ.

Защо тѣ отказватъ да предадатъ дѣлата на новия комитетъ? — За да направятъ това тѣ сѣ основавали на слѣдующитѣ мотиви:

Че новия комитетъ не е въ пълния си съставъ; че нѣкои отъ лицата му били незаконно избрани, като не членове на съюза; че до горнитѣ господа се подалъ единъ протестъ отъ 10 делегати, които искъвали недовѣрие на новоизбрания комитетъ и запрещаваха на стария да предаде дѣлата.

Отъ всичкитѣ тѣзи мотиви нито единъ не представлява достатъчно основание да се оправдае постѣпката на смѣлитѣ „капитанчета“! Преди всичко, да ли лицата въ новия комитетъ сѣ „законно“ избрани или не, то не е работа на самозванитѣ ръководители на съюза, това е дѣло на самия конгресъ. — послѣдния е отговоренъ за дѣлата си и при това не предъ „капитанитѣ“, а предъ съюза. Това, е мислимъ, твърдѣ ясно. Че новия комитетъ не е въ пълния съставъ, това, така сжщо, не му отнема правата, дадени нему отъ конгреса; той не престава да бжде комитетъ, макаръ че 4-ма души си подали оставкитѣ. На сжщото основание „капитанитѣ“ можеха да не признаятъ комитетъ, ако бѣше си далъ оставката и само единъ членъ. Послѣдния, обаче, е въ своето болшинство, което юридически има всички права да изпълнява службитѣ на управителния комитетъ. Колкото за обстоятелството, че 10 души делегати подали протестъ и запрещавали на „капитанитѣ“ да предаватъ дѣлата, това по-

скоро ни напомня пословицата „халваджия за бозаджия“, тѣй като винаги могатъ да се намѣрятъ 2—3 души охотници, които да искатъ отъ комитетъ на една цѣла организация да играе на тѣхенъ маниеръ и, въпреки това, тѣхното желание не можеше освѣнъ да възбуди една съжалителна усмивка у хората. Тѣзи 10 протестирующа не съставляватъ, освѣнъ едно малко меньшинство отъ делегатитѣ на цѣлия конгресъ, тѣй като общото имъ число е било 44 души. И г-да „капитанитѣ“ взиматъ като най-силна опора желанието на 10 души, които игнориратъ изричитѣ рѣшения на 30-34 души. По най-елементарнитѣ правила по цѣлия свѣтъ, въ такива случаи се взима за основа рѣшението на болшинството. Който не признава послѣдното, той не признава самия конгресъ, той се явява най-големия дезорганизаторъ на съюза. Г-да „капитанитѣ“ страдатъ отъ една твърдѣ своеобразна логика, когато признаватъ, че 10 души могатъ да диктуватъ на цѣлия конгресъ и съюзъ. Впрочемъ, такова разбиране на работитѣ, вижда се, лѣжи въ цѣлото сѣщество на патентованитѣ ръководители на съюза, тѣй като съ своята постѣпка, тѣ, даже въпреки всѣкакви рѣшения, искатъ сами да натрапватъ на съюза своитѣ искания. Протестирующитѣ 10 души могатъ да бждатъ и тѣхни лични приятели; освѣнъ това двама отъ подписавшитѣ могатъ да се считатъ, като лично заинтересовани, тѣй като сѣ членове на стария комитетъ. Като такива, слѣдъ, тѣ искаватъ довѣрие лично на себе си, щомъ отказватъ да предадатъ дѣлата на избрания комитетъ. Логиката, прочее, на капитанитѣ е повече отъ дѣтиска. Какво биха казали хората, ако, напр., въ една камара излѣзе единъ Стоиловъ и заяви, че понеже 20 депутати му даватъ право да властвува, то той ще направи това, въпреки изричното желание на останалитѣ 100 или 200 души? Това би било едно образцово правителство, жалко копие на което ни напомнятъ „капитанитѣ“ на съюза.

Не напразно вий ще търсите какво годѣ сериозно основание, съ което да се оправдаятъ постѣпкитѣ на послѣднитѣ. Едно оправдание, дѣйствително има, но то лѣжи въ дълбокото желание на „капитанитѣ“ да спасяватъ съюза отъ „не сигурни ръцѣ“, а такива ръцѣ, до като не се рѣши въпроса, естествено, представляватъ именно тѣхнитѣ. Това сж своего рода „спасители“, които провидението доста е наспорило по земята. Жалкото е само, че тѣзи спасители се запънали да играятъ голѣма роль, когато биха имали по-голѣмъ успѣхъ въ една младежка компания, събрана на майтани. Интересна е още оставката на 4-та

пуши въ новоизбрания комитетъ. Тѣ сж я подали съ очевидното намѣрение, да дадатъ едно, въпрочемъ, твърдѣ ненадѣжно оръжие, на своитѣ „капитани“. Г-нъ Влайковъ е единъ отъ избранитѣ; но той прие избора си, преди да се откаже, пъкъ и въ конгреса е държалъ поведение, което съвсемъ не е показвало, че не желае да бжде избранъ. А кои сж другитѣ трима? Тѣ сж именно членове отъ комитетъ.

Хората отъ стария комитетъ обвинява членовѣтъ съюза, че не сж испратили делегати, каквито нему сж били потрѣбни; обвиняватъ и конгреса, че вземалъ незаконни „рѣшения“. Никой не имъ отказва правото да обвиняватъ и критикуватъ, но отъ тукъ по свое вътрѣшно убѣждение да отидатъ по-нататѣкъ и да се натрапватъ на съюза за упр. комитетъ, когато имъ се огне правото, да дѣйствуватъ като такива, това дѣйствително може да направи само капитанската имъ сръчност. Просто на просто това показва, че „ний най-правилно разбираме задачитѣ на съюза, ний можемъ да го опѣтваме, ний сме неговитѣ спасители; вий сте избрали делегати, ний не ги признаваме; искате, или не ги искате, това не е ваша работа. ний ще управляваме, вий ще ни се подчинявате, тѣй като не разбирате своята работа, а ний я разбираме“.

Въ броя си отъ *Учит. Другъ*, „капитанитѣ“ на всѣка страница проявяватъ голѣмия страхъ, предъ социалдемократическата партия да не „погълне“ съюза. При всичко, че този страхъ е плодъ на фантазията на пѣргавитѣ „капитанчета“, но той е отнелъ у тѣхъ даже способността да виждатъ, че 2 и 2 правятъ 4, като ги е накаралъ да искаратъ разни дѣтищини за сериозна мотивировка на желанието имъ да „ръководятъ“ съюза въпреки волята на самия съюзъ. Този страхъ иде да покаже още, какъ сж гледали тѣ и до сега на съюза и на неговитѣ конгреси; до като първитѣ два конгреса не противорѣчиха на тѣхнитѣ намѣрения и разбиране, тѣ най-настойтелно искаха изпълнението на приетитѣ рѣшения. Явява се, обаче, третия конгресъ, който, ръководенъ отъ интереситѣ на съюза, отстранява ги отъ комитетъ и тѣ, въ отговоръ на това, хвърлятъ маската си и се явяватъ такива каквито сж: уставитѣ, рѣшения, и самия конгресъ сж нищо предъ тѣхната „капитанска“ воля. Справедливостта изисква да го признаемъ, че съ откриването си, тѣ правятъ на учителския съюзъ, може би, най-голѣмата услуга, каквато сж можали да направятъ до сега

тя — искана отъ членовѣтъ на едно дружество.

„Женитѣ, които ний сполучаваме да сдружимъ, сж отборъ отъ наемничкитѣ, както въ умственно отношение, така и по своето материално положение“.

— Ами, попитахъ азъ, гдѣ е цѣртъ на положението, което вий ми изложихте?

— *Осемъ часовий работенъ денъ*, като повдига цѣната на надницитѣ и като намалява часовѣтъ за работа, ще позволи на работничката да отдѣли извѣстно време за изучаване на социалнитѣ въпроси и да направи паричнитѣ пожертвования, които трѣбва да прави за синдиката.

Sorgue.

Превелъ отъ френски:

Шичкинъ.

ВОЕННОТО РОБСТВО

отъ Л. Толстой.

Подчиняването на хората отъ непосредствения деспотизмъ и застрашаващото оръжие не е преставало никога и никога нѣма

да престане да сжществувъ, до като не исчезне каквото и да е притискане на чловѣкъ отъ чловѣкъ, защото на това първо робство се крѣпятъ всички други.

Всички ний сме твърдѣ наивно и доста дълбоко завладѣни отъ убѣждението, че личното робство е исчезнало у цивилизованитѣ народи и че то сжществувъ само у варваритѣ. Обаче, ний забравяме, че едновременно оръжие се е умножило до безкрайностъ подъ форма на неизброими армии, растурването на които ще бжде сигнальтъ на срутването на настоящия общественъ строй.

Какво сж тѣзи милиони солдати, ако не лични роби на тѣзи, които ги командватъ?

Не сж ли принудени да изпълняватъ всички заповѣди и каприции на тѣхнитѣ началници, подъ страхъ на груби наказания и даже на смъртно наказание, послѣдно наказание, доста често упражнявано надъ тѣхъ? Всичката разлика се състои въ това, че робството на тѣзи робове не се казва робство и че съвременното робство трае по-дълго или по-късо време, времето на военната служба.

Не само личното робство не е исчезнало въ нашитѣ цивилизовани общества, напротивъ, то се е повече разширило отъ въ-

вежданието на задължителното военно служение. Такова, каквото е сжществувало, такова е останало и до днесъ, съ едно малко промѣнение.

И военната служба не може никакъ да престане да сжществувъ, защото до дѣто сжществувъ единъ родъ угнетяване, каквото и да е то, на чловѣка отъ чловѣка, било то правено посредствомъ отчуждаване на имуществата и на почвата или съ помощта на даждия, плащани въ пари, военната служба ще му бжде основата.

Тая форма на робство, искаме да кажа — тая на военната властъ — е много нужна за защитатата и за славата на отечеството, ако трѣбва да се вѣрватъ тѣзи, които го поддържатъ съ увѣреностъ. Тая нужда отъ войската е повече отъ съмнителна, тѣй като ний виждаме доста често, че тази сжщата войска, слѣдъ една несполучлива война, служи да подчинява и безчести страната. Съвършено напротивъ, благоприятността и полезността на това робство сж неуспорими по отношение поддържането на имущественното и данъчното робство.

Прев. отъ фр. Розовъ.

ИЗЪ ПАРТИЙНИЯ ЖИВОТЪ.

Търново. На 27 м. м. търновският другари сж държали общо събрание, на което делегатът въ партийния конгресъ друг. Н. Габровски е далъ отчетъ за дѣлата на конгреса. Събрането, като одобри рѣшенията на конгреса, призна, че тѣхното изпълнение се диктувао тѣ най-жизненитѣ интереси на партията. Слѣдъ избирането на мѣстния комитетъ, търновският другари сж рѣшили да отворятъ клубъ. Въ сѣщото събрание търновският партийни членове сж рѣшили да взематъ участие въ послѣднитѣ окръжни избори, като поставятъ кандидати въ два пункта — въ Павликени и въ Търново.

Ний ще се възползуваме, отъ писмото, което мѣстния комитетъ е испратилъ на централния такъвъ по ходътъ на агитацията и за срѣдствата, употребени противъ социалдемократитѣ. Преди всичко трѣбва да се забелѣжи, че времето сж което другаритѣ сж располагали, по случай на партийния конгресъ, и организирането си съобразно съ новия уставъ, е било доста късо за да се развие една поширока агитация. Но още по-сериозна пречка е било работното време, което не позволи на селенитѣ отъ съчувствующитѣ намъ села да дойдатъ на избора. Тазигодишното неплодородие имъ създаде толкова грижи и трудъ, щото тѣ не можаха да оставятъ полскитѣ работи за да дойдатъ на изборитѣ. Въпреки това въ Павликенския участъкъ сж отишли двама наши агитатори, дѣто сж били прѣснати и печатни възвания — 1000 екземпляра, разпредѣлени въ Търново и павликенско. Всичкия, обаче, интересъ лѣжи въ ония срѣдства, съ които правителството и стамболовиститѣ, въ съдружие съ цанковиститѣ сж взели, за да попречатъ на нашия успѣхъ. Най първо властѣта се распореди да парализира нашитѣ сили, като раздѣли павликенската околия на три пункта по слѣдующия начинъ: най-добритѣ наши села, като Дъското, Неданъ, както никога, сж ги пратили да гласоподаватъ въ Паскалевецъ, дѣто не сж били поставени наши кандидати, и, наопаки, най-далечнитѣ села, но за туй завладѣни отъ стамболовисти и цанковисти, като Сломеръ и др., сж гласоподавали въ Павликени. При такава една комбинация можеше отъ рано да се предскажи, кои ще спечелятъ изборитѣ. Въ тѣзи избори правителствената партия направи съюзъ съ стамболовиститѣ и е агитирала за Атанасъ Д. Славчовъ, чокоинъ и лихваринъ въ Павликени. Полицейския приставъ е билъ толкова откровенъ да признае този съюзъ въ присѣствие на наши приятели. „Правителството, казалъ той, *предпочита трѣската предъ тѣжката болѣстъ*“. Трѣската — това сж стамболовиститѣ, а тѣжката болѣстъ за правителството е социализмътъ. Но макаръ и съединено съ стамболовиститѣ, макаръ и да разпредѣли несправедливо селата, правителството пакъ не е расчитало на успѣхъ. Неговитѣ хора сж пречили да се прѣскаатъ даже нашитѣ възвания. Когато агитаторитѣ ни сж отишли въ Бѣла Черкова, възванията не сж били още получени, макаръ и да сж били пратени отъ Търново преди 3 дена. Възванията сж били задържани въ Павликени. Другаритѣ ни тогава сж прѣснали нови възвания. За да се докарагъ селенитѣ на избора, трѣбваше полицията да упражни своя запаятъ и сама да докарва партизанитѣ на правителството и на А. Д. Славчовъ; трѣбваше да имъ откупватъ каруци, да имъ даватъ пари, да имъ общаватъ мостове, да ги поятъ и хранятъ, за да ги доведатъ на изборното мѣсто. Ат. Д. Славчовъ е заявилъ на бѣлочерковчени, че ще имъ построи моста презъ Росица, ако го избератъ. Общалъ 500 лева на читалището, прощавалъ на нѣкои избиратели лихвитѣ на записитѣ, раздавалъ съ намалена кирия нивята си, а въ деня на избора, както презъ 94 г., курдисалъ е бурета съ вино, купилъ сѣно, и

ичимикъ и др. Ето при какви условия сж станали изборитѣ въ Павликени. Естествено е, че избирането на Славчовъ е било неминуемо. Социалистическия кандидатъ е получилъ 70 гл., подадени отъ дошлитѣ нѣколко селени изъ Михалци, Колакастрови и Павликени. Славчовъ е избранъ съ 210 гласа. Явно е, че този изборъ сж го рѣшили селата на стамболовиститѣ — Сломеръ, Стамболово, Вишовъ градъ и Бѣла Черкова, отъ хората на правителството и на Славчова. Само едно наше село, Михалци, би осуетило този успѣхъ на съединената реакция, ако дойдоха да гласуватъ 365 души, както презъ 94 г. Но сега, поради усиленото работно време, отъ цѣли 8 села на павликенския участъкъ, сж дошли да гласуватъ не повече отъ 300 души.

Въ Търново нашата листа е получила около 80 гласа. Тука пъкъ изборътъ е спечеленъ отъ стамболовиститѣ въ съюзъ съ цанковиститѣ. Въ другитѣ избирателни пунктове сж спечелили правителственитѣ. Въ Търново намъ предстои много работа. Сега тамъ е събранъ най-печистия смѣтъ на стамболовщината. За да попречатъ на социалдемократитѣ, стамболовиститѣ сж издали по време на изборитѣ нѣколко броя отъ своя в. *Избирателна борба*, дѣто прибиравали до най-ниски срѣдства; така тѣ сж напечатали тази ниска и глупава лажка, че съпругата на друг. Габровски е получавала, като студентка, стипендия отъ правителството и вслѣдствие на това в. *Онобождение* е спрѣлъ, за да се услужи на послѣдното. Такава една клѣвета може да се пуца само отъ хора като стамболовиститѣ и тия на днешното правителство, които не правятъ никакъвъ изборъ въ срѣдствата си да дойдатъ на властъ.

Но въпреки всичкитѣ спѣнки, клѣвети и лажки, търновският ни другари сж имали голѣма сполука въ своята агитация. Непосрѣдственъ успѣхъ тѣ не добиха, нито пъкъ си правѣха илюзия, че ще спечелятъ изборитѣ, но тѣ одържаха една друга побѣда въ търновския окръгъ — това е моралната побѣда, която за насъ важи повече отъ всичко. Всѣки, който има уши да слуша и очи да гледа, е можалъ да забелѣжи много поучителни работи. Най-първо се хвърля въ очи, че противъ насъ въ търнов. окръгъ се съединили всички буржуазни партии, колкото ги има тамъ, а това показва, че социалната демокрация е най-опасния и непримиримъ врагъ на експлоатацията и угнетителитѣ и най-голѣмия приятелъ на работния народъ. Стамболовисти, цанковисти и народняци, които въ друго време си дератъ очитѣ, по изборитѣ се съединили противъ насъ въ името на произвола, грабежа и събличанието на работното население. Противъ насъ е билъ съюзътъ на реакцията, съюзътъ на всичко ниско и продажническо, — съ насъ е свѣтлия и възвишения идеалъ на бѣдѣщето, безпощадния бичъ на критиката и науката, справедливостъта и истината. Въ своята агитация търновският другари достатъчно сж показали това и ний отъ все сѣрдие ги поздравяваме за добрата работа, която тѣ извършиха въ полза на социалната демокрация.

Казанлъкъ. Преди да говоримъ за ходътъ резултатитѣ на самитѣ избори на 3-то, нека спомѣнемъ за пречкитѣ, които казанлъжскитѣ другари срѣцнаха по тѣхъ. Първата пречка, безъ съмнѣние, се е явила нѣманието на партийна избирателна програма за окръжнитѣ избори. Какви искания може да предяви нашата партия спрямо окръжнитѣ свѣти? Една отъ задачитѣ на партийния конгресъ бѣше изработването на тази програма, но заетъ съ въпроситѣ, които предварително трѣбваше да разрѣши, такава програма не можа да се изработи и казанлъжскитѣ другари сж били принудени сами да си извършатъ на бърза ръка тази трудна и деликатна работа. Отъ друга страна краткото време, което имъ е оставало между конгреса и изборитѣ и особнитѣ условия, въ които сж били поставени по-

приготвенитѣ за агитацията другари, сж отнели на казанлъжскитѣ партийни членове всѣка възможностъ за устна агитация, толкова важна и необходимата при всѣки изборъ. Тѣ сж поерѣщали окръжнитѣ избори само съ тази агитация, която сж можали да развиятъ съ издаването на два броя отъ в. *Избирателъ*, дѣто сж развили програмата и съ едно възвание, издадено въ надвечерието на изборитѣ. Третата сж-ществена пречка е било обстоятелството, че изборитѣ се паднаха въ най-работното време, туку що бѣ се започналъ хармана — когато по селата съ свѣщъ да търсѣшъ хората, не можешъ ги намѣри. Кѣмъ спѣнкитѣ трѣбва да се причисли и възмутителния произволъ, извършенъ отъ кмета на с. Енина въ деня на изборитѣ. Господство му освѣтъ, че не е разгласилъ достатъчно въ общината, кога ще станатъ изборитѣ, но още се е распоредилъ въ самия денъ на изборитѣ селенитѣ да работятъ ангария. — да возятъ тухли, пѣсекъ и пр за общинската канцелария, макаръ че § 10 отъ избирателния законъ изрично забранява това. Ний не вѣрваме, че правителството ще поиска наказание за туй грубо нарушение на избирателния законъ, като се има предъ видъ, че туй распореджение бѣ насочено главно противъ насъ, тѣй като една голѣма частъ отъ населението на това село сж на страната на социалдемократитѣ

Въпреки тѣзи пречки, казанлъжскитѣ другари сж рѣшили да взематъ участие въ изборитѣ. Казанлъжската околия е раздѣлена на три избирателни участъка, отъ които единия е гр. Казанлъкъ съ 15 села, а останалитѣ двѣ сж чисто селски. Тѣй като ний нѣмаме организация въ селата, то другаритѣ сж рѣшили да зематъ участие само въ градския избор. участъкъ. Кандидатитѣ сж били другаритѣ: К. *Возделевъ*, Ст. *Ив. Паназовъ* и *Коло Неновъ Паровъ*, отъ които послѣдния е отъ с. Енина, единъ отъ най-живитѣ ни селски другари, комуто много се дължи за партийния ни успѣхъ въ този голѣмо село. Резултатътъ на изборитѣ е слѣдующия: отъ 1148 гласували избиратели, 436 подадени за социалдемократическата листа и 712 за правителствената. Тѣзи гласове се разпредѣлятъ така:

за правителството	477	отъ града и	237	отъ селата.
„нашата	349	„	87	„

Първото нѣщо, което е било въ очи, е малкото число избиратели. Нѣмало е онази навалица и ония натискания, които сж били въ многогодишнитѣ градски и законодателни избори. Отъ града сж гласували само 824 души, когато въ градскитѣ сж гласували 1234. Отъ селата, като изключимъ Енина, Ражина и Хасѣтъ, отъ дѣто сж дошли по 60—70 души, отъ другитѣ сж дошли по десетина души само — кметовѣтѣ и свѣтницитѣ, а отъ нѣкои — нито единъ човѣкъ. Причината на туй, безъ съмнѣние, бѣ усиленото работно време. Друго забелѣжително и твърдѣ важно за насъ явление бѣ обстоятелството, че нашитѣ другари останаха да дѣлятъ мегданъ само съ правителствената партия. Другитѣ оппозиционни фракции, като сж видѣли най-ясно безсилието си, отказали да взематъ участие въ изборитѣ. Това е още едно доказателство за жизнеспособността на нашата партия и за безспорния нашъ успѣхъ въ близкото бѣдѣще. Значението на тѣзи факти се признава отъ самитѣ наши противници. И при всичко, че борбата се водеше съ досущъ неравни оръжия, че всички улеснения и преимущества бѣха на страната на правителственитѣ, послѣднитѣ, обаче, се погубствуваха много злѣ въ деня на изборитѣ. Това се виждаше отъ безпокойствието, тичанията имъ, и отъ честитѣ шушукания и съвѣщания. Станала е нужда да пращатъ агентъ по селата и града и да докарватъ хората, за да се спаси партията. Отъ с. Хосѣтъ хората сж били докарани направо отъ харманитѣ имъ. А въ града, гдѣ що е имало чиновници, се докарвали да гласуватъ. Единъ приятелъ, който се случилъ въ тоя мо-

ментъ на пощенската станция, расправя че въ послѣдния е билъ само началника, който останалъ и за телеграфистъ, и за експедиторъ, и за вѣчко. Пазванти, пожарникари, падари, метачи, колари—всички се изредили да спасятъ „народната партия“. Даже и градския гробаръ не билъ оставенъ на мира въ своето пустинническо жилище. Най-сетнѣ,—нѣщо не е видено въ Казанлъкъ — самитѣ полицейски стражари, поставени на около да пазятъ тишината, сж били накарани да гласуватъ. Критически минути трѣва да сж били тѣзи за „народната партия“ въ Казанлъкъ! Това личи и отъ обстоятелството, че отъ 475 гласа подадени отъ града за правителственитѣ, влизатъ гласовѣ на 80 турци и 87 чиновници и служаци, т. е. хора, които сж винаги съ „хюкюмата“, въ чиито ръцѣ и да билъ той.

Нека сега разгледаме самия резултатъ на изборитѣ, въ който лѣжи несъмнѣния успѣхъ на социалната демокрация. Истина е, че той не се прояви въ абсолютни цифри общото число избирателни гласове бѣ тоя пѣтъ много по малко отъ колкото миналата година, но той става явенъ, като сравнимъ полученитѣ гласове тази година съ миналогодишнитѣ. Отъ 1234 гласували избиратели въ градскитѣ избори на 1 септемврий, 1896 г., за правителствената партия сж гласували 718 души, а за нашата — 459 души. Сирѣчь, за нашата партия сж гласували 37.2%. На 3-ий августъ, 1897 г., отъ 824 градски избиратели за правителствената партия сж гласували 475 д., а за нашата — 349 д. Сирѣчь, за насъ сж гласовали този пѣтъ 42.3%. А още по-голямъ е разликата, ако се сравни сегашния резултатъ съ онзи отъ законодателнитѣ избори на 17 ноемврий, когато споредъ официалнитѣ книжа, отъ 4000 гл., ний сме получили 762. Но такова сравнение не можемъ да направимъ, защото при тогавашнитѣ фалсификации числото 4000 не е дѣйствително.

Очевидно е, че нашитѣ противници въ Казанлъкъ иматъ всички основания да се безпокоятъ. Почвата се рови подъ тѣхнитѣ крака и колкото по-нататъкъ, толкова повече. Времето приближава, когато тѣ ще трѣбва да се распростятъ съ своитѣ позиции, въ които си уреждаха частнитѣ си смѣтки и сж ги считали за своя крѣпостъ. Отъ една година насамъ нашата партия е направила още една твърда и значителна крачка напредъ. Наистина ний не получаваме изеднѣжъ онѣзи голѣми числа отъ избирателски гласове, каквито получаватъ буржуазнитѣ партии, за да ги изгубятъ на другия денъ, но нашитѣ сили сигурно и непрестанно растѣтъ, а това е най-добрата гаранция, че ний вървимъ къмъ нашето бѣдѣще тържество. Ний не общаваме, че днесъ-утрѣ ще вземемъ изборнитѣ учреждения, за да направимъ нашитѣ реформи, но ний неотклонно и безвъзвратно стѣжваме напредъ къмъ момента, когато тѣзи реформи въ полза на работния народъ ще бѣдатъ дѣйствително осъществени. За това, когато буржуазнитѣ партии си служатъ въ изборитѣ съ измамата и заблудението, ний откъсваме работния народъ отъ тѣхъ, като внасяме въ него класовото съзнание. Съ това ще побѣдимъ. Да живѣе работническата социалдемократическа партия!

Арменското революционно движение.

Получихме една прокламация, разпратена отъ редакцията на в. *Дрошакъ*, органъ на Арменския Революционенъ Сюзъ, който има за цѣль да освѣтли цивилизацията свѣтъ върху работитѣ въ Армения. Отъ 5 августъ н. с. въ вилаета Ванъ сж съществува едно въстание противъ турскитѣ войски и дивитѣ орди на кюрдитѣ. Една частъ отъ европейския печатъ не обърнала внимание, а другата прѣска невѣрнитѣ съ-

общения на турскитѣ власти, че това движение е дѣло на разбойници и никакво революционно движение не съществува.

Истината е, че отъ 5 августъ тамъ се е подхванало пакъ едно такова движение, плодъ на непоносимитѣ условия на турския режимъ. Великия Убиецъ се утѣшава, че убийствата и ужаситѣ надъ арменския народъ презъ кървавитѣ години 94, 95 и 96 сж накарали арменцитѣ да сложатъ оръжията, но послѣднитѣ нѣма да ги сложатъ, до като не имъ се създаде редъ, който да имъ гарантира имота, честта и живота. Тѣ юначо и непрестанно се борятъ и тѣхното геройство е съсчедило у самитѣ турци името „федаи“ (които се брѣчатъ на смъртъ), а кюрдитѣ иматъ даже пословицата, че „крушумтъ на федаи слѣди кюрда на врѣдъ, намира го и го убива“.

До сегашнитѣ ужаси не стрѣснаха цивилизована Европа; тя напротивъ, освѣти въ Турция една кървава епоха, която въздигна една пирамида отъ 300,000 арменски трупа. Редътъ въ Турция тя въсгана сж крѣвта на тѣзи мъченици. Дипломатията запази честта на арменцитѣ, като остави тѣхнитѣ семейства и за напредъ да бѣдатъ безчестени отъ турскитѣ орди; осигури имота имъ, като ги остави и за напредъ да бѣде грабенъ отъ послѣдния негодий, а народътъ да ходи голъ и жаденъ. На арменцитѣ не остава освѣнъ едно срѣдство да се спасятъ: — революцията. Числото на „федаитѣ“ постоянно расте. Нека *палачътъ* знае, че арменския народъ не е изгубилъ още надѣждата да строши неговия яремъ.

Прокламацията свършва съ думитѣ:

„Арменската революция не е умрѣла, а тя не ще умре до тогава, до като съществуваатъ условията, които я създадоха“.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ АЛБУМЪ.

Не спирай грозния си викъ, до като лѣжата е законъ на вѣка, до като веригитѣ, клеймото и камникътъ позорятъ човѣка! Твоитѣ думи сж огненъ мечъ въ свѣщената битка за свободата (*Лонгфело*).

Една отъ най-печалнитѣ страни на социалното положение въ нашата страна (въ всичкитѣ страни) е тази, дѣто постоянното растене богатствата на образованитѣ класи и натрупването на капитала се придружаватъ съ намаляване потребителната сила на народа и дѣто растѣтъ лишенията въ бѣднитѣ класи (*Гладстонъ*).

Посѣтете единъ промишленъ градъ или слѣзте въ руднитѣ и кажете, дали това, което вий виждате, не надминава всичко това, което най-яростнитѣ теолози сж измислили за ада? (*Анатолъ Франсъ*).

Ако ще и цѣлия свѣтъ да се събори, нѣма да си навря шията въ хумотъ!!

И тѣй, ако ни побѣдятъ, то намъ не остава нищо друго, освѣнъ отново да почнемъ (*Марксъ*).

Макаръ *паричната* заплата на работника и да е порастнала, но неговата *реална* заплата, т. е. количеството продукти, които той може да си достави, се е намалила. Едно време работникътъ се хранѣше по-добрѣ, обличаше се по-добрѣ, живѣеше

въ по-добри жилища, отъ колкото въ днешния вѣкъ на парата и на електричеството!

* * *

Като достига пълното си разцѣпяване и развитие, капиталътъ става свой собствень гробаръ (*Родбертусъ*).

ПИШАТЪ НИ ОТЪ:

Сливенъ. Казармата има и това достоинство, че понѣкога съвсемъ взима акъла на своитѣ хора. Капитанъ Стойновъ, военния прокуроръ, въ денътъ, когато русенскитѣ му колеги сж посили княза на рѣцѣ, най-грубо тласкаше ссирджиитѣ на парадния площадъ. Между другитѣ, е пострадалъ и единъ нашъ другаръ, Хр. Ц. Ний разбираме желанието на едно марсово чедо да бѣде достоенъ кавалеръ предъ младитѣ дами, но не виждаме, какъ това може да бѣде причина, съвсемъ да си изгубва ума.

Вършецъ, берковско. Офицеритѣ отъ врачанския гарнизонъ си служатъ съ държавния пайтонъ и обозни кола. Преди нѣколко деня, капитанъ Русковъ дойде и си отиде съ този фойтонъ. Съ сжщия фойтонъ си отиде и жената на кап. Велковъ. Съ обознитѣ кола пѣкъ си каратъ багажитѣ. Впрочемъ, до колкото зная, това не е само по насъ; на вредъ полковитѣ пайтони служатъ за частнитѣ нужди на офицеритѣ, особно по-голѣмитѣ. Правителството на тѣзи работи, разбира се, не обърща внимание. Но това не можеи да се иска отъ него; смѣтка за употребление на държавнитѣ имоти трѣбва да поискатъ самитѣ даноплатци, които плащатъ непосилни данѣци за да поддържатъ огромния воененъ бюджетъ.

Хасково. Рѣкли хасковскитѣ чокони и голѣмци да отворятъ една общинска библиотека. Но работа ли имъ бѣше това? Библиотека е само по име; едва ли не е най-занемарената отъ всичкитѣ библиотеки въта. Дотъ три маси съ по нѣколко стари броеве на вѣстници и списания; 2—3 празни шкафа,—ако не смѣтате нѣколкото книги, самото помѣщение задушно и захвърлено на горния катъ на едно отстранено кафене—това е хасковската библиотека. Колкото за салтанатъ има и една книга да се записватъ посѣтителитѣ, когато нѣкой такъвъ се излъжи да дойде.—Едно, обаче, не трѣбва да се забравя, а именно, че библиотеката е добро мѣсто за дембелика и лафувание. Като притурите и обстоятелството, че 1—2 души, тѣй нарѣчени „библиотекари“, постоянно сноватъ между нея и пощата, колкото да се каже, че сж на работа—съ това се исчерпва и цѣлото назначение на библиотеката. О, знаемъ ний съ какво присърдце буржуазията „просвѣщава народа“ и когато социалдомократитѣ се залавятъ дѣйствително да го просвѣщаватъ, тогава тя вика, че сме дѣлѣжници и проповѣдници на мързела.

Панагюрище. Да се направи една малка поправка въ писаното отъ тука за г. Натанаила въ 39 бр. на *Социалистъ*. Почтения владика е дошелъ отъ с. Ереми панагюрска околия, дѣто за освѣщение черква е възлѣ 5—6 нап. и заминалъ за с. Стрѣлча да извърши една свѣта служба, сжщо за една почетна сума, за кѣдѣто се отнася и писаното въ *Социалистъ*. Отъ тамъ се върна въ града ни.

Лѣкаритѣ се издържатъ отъ сиромаситѣ. Обаче, сиромаситѣ ли се ползватъ отъ помощта имъ? Въ града ни върлува болѣстѣта „Тифъ“ доста отдавна, а лѣкарската помощ е тѣй слаба, че дълго, много дълго още ще страдаемъ подъ нейния бичъ. Но най-много ще страдатъ, разбира се, сиромаситѣ. И наистина, чуите долния фактъ и заключавайте, каква е възможността на сиромаша да вика докторъ. Доста състоятелни нашъ съгражданинъ П. Симеоновъ повика отъ Пловдивъ Д-ръ Гребенарова. Пристига послѣдния, дава на болната му госпожа 2—3 рецепти и поисква за туй 300 лева чисти пари. Е. ка-

жете, кой сиромаш може поне десетата част от тая нара да заплати за лѣкаръ? Но тъй е то, когато държавата служи само на богатитѣ.

Берковица. Просто смѣшенъ изборъ имаше тукъ на 3 августъ. Да, смѣшенъ, но колко трагично има въ неговата сжщностъ! Представте си слѣдната картина. Часътъ е 8 нѣма нито единъ избирателъ, 8½—сжщо. Кметътъ праща барабанчици и стражари изъ града—пакъ нѣма. Дойдоха 4 цигани и сториха сефте въ градската кутия; слѣдъ 10 м. още двама и едвамъ къмъ 10 ч. почнаха да идватъ по единъ, по двама одърпани хорица. Селската кутия до 9 ч. не се удостои нито съ единъ посѣтителъ. Но, ще попита нѣкой, какъ сж се заключили кутиитѣ сутринта. Много просто. Единственъ човѣкъ бѣше единъ класенъ учителъ и пишущия тия редове. „Ела, даскале, каза кметътъ, да видишъ, че кутиитѣ сж празни“, и изборътъ официално биде отворенъ. Изборъ безъ избиратели! Причинитѣ? По извѣстни съображения селския избирателенъ пунктъ билъ премѣстенъ, това е една причина. Другата е, работното време и, най-сетнѣ, третата се крие въ сегашния начинъ на избирание. Враговетѣ на демокрацията могатъ да ликоватъ, като успѣватъ въ старанията си да убиятъ демократическитѣ стрѣмления на масата, стрѣмления които именно въ изборитѣ намиратъ най-ярко то си проявление.

Всѣки партиенъ членъ трѣбва да има организационенъ уставъ и да знае партийната програма.

ВЪНКАШНА ХРОНИКА.

Швейцария. Къмъ срѣдата на този мѣсець въ Цюрихъ, на брѣговетѣ на цюрихското езеро, въ извѣстната Топхалъ се е отворилъ международенъ конгресъ за покровителството на труда. Конгресътъ се е състоялъ отъ пратеницитѣ на най-различнитѣ партии, които сж въ сжщо време и представители въ почти всичкитѣ европейски парламенти. Това е билъ единъ международенъ парламентъ, дѣто сж се исказали най-разнообразни възгледи върху законодателната защита на труда. И не само разни възгледи по практическитѣ мѣрки, които трѣбва да се взематъ, но и общитѣ мировзрения сж били отъ най-противоположитѣ. Най-важното, обаче, което е било въ очи, е спокойния и сериозния характеръ, съ който се отнесли тѣзи делегати отъ най-различнитѣ партии къмъ поставянитѣ въпроси. Нѣмало е тукъ онѣзи прекъсвания и викове, които така често се правятъ отъ буржуазнитѣ партии. Тука сж били държани реферати по всички въпроси за покровителството на труда, ораторитѣ се отличавали съ дълбокото научно изслѣдване, съ посочване на многобройни факти и данни, което е доказвало общото желание на конгреса, да се дойде до установяние на едно истинско работническо законодателство. Не по-малко важно е и това, че социалдемократията е била представена тука въ едно доста внушително число делегати и нашитѣ противници се отнесли съ рѣдка търпимостъ и уважение къмъ нейнитѣ рѣчи и практически искания. Само по себе си е понятно, че нашитѣ другари сж имали често случай да покажатъ фалшивата почва, на която стоятъ разнитѣ буржуазни социалполитици по въпроса за покровителството на разнитѣ области на труда. Това стана ясно отъ разискванията

по въпроса за кжшната индустрия, която нѣкои отъ социалреформаторитѣ, сж искали да бжде премахната. Социалдемократитѣ сж показали утопичността на единъ такъвъ възгледъ, като се има предъ видъ, че кжшната индустрия намира своето подкрѣпление въ самата съвременна едра индустрия. Една резолюция въ смисълъ да се направятъ по-малко вредни послѣдствията на кжшната индустрия трѣбваше да бжде приета, по предложението на нашитѣ другари. Съ участието си въ този конгресъ социалдемократитѣ сж изпълнили своя дългъ. Съ това тѣ сж показали, че дѣто става дума за покровителството на труда, тѣ сж винаги тамъ, на поста си, като всекога дѣйствуватъ да се направятъ едни дѣйствителни подобрения за работницитѣ, а не по примѣра на мнозина отъ буржуазнитѣ делегати, които се задоволявали само съ едни празни разсуждавания.

Конгресътъ е траялъ до 18 того и презъ всичкото си време се е занималъ съ поважнитѣ въпроси: за почната работа, за женския и дѣтския трудъ, за свободата на работницитѣ да се събиратъ и сдружаватъ. Отлично впечатление прави обстоятелството, че по послѣдния въпросъ той се е исказалъ единодушно за тази свобода; била е приета и една резолюция въ полза на осмочасовия работенъ денъ.

Въпреки това, че тука сж били представени най-различни партии, но буржуазния печатъ на вредъ си е направилъ оглушки за дѣлата на конгрета, или тукъ-тамъ се е задоволил да даде въ нѣколко реда студени отзиви, като че въпросътъ не е единъ отъ най-жизненитѣ, който възпнува цивилизованото човѣчество. Но това не ще побърка резолюциитѣ на конгреса да се растрѣбятъ на вредъ. Депутати, журналисти и оратори, които сж учатували въ него, ще направятъ своето. Въ парламентитѣ ще ставатъ запитвания, въ печата ще ставатъ разисквания, а такива ще ставатъ и въ разни работнически и общи събрания. А всичко това не може да не повлияе още повече за размърдването на работнитѣ маси.

Ний, обаче, не трѣбва да имаме превеличено мнѣние за този конгресъ. Макаръ и свиканъ въ полза на работническото законодателство, но той сжщественно се отличава отъ международнитѣ социалистически и работнически конгреси. Докато послѣднитѣ работятъ за промѣненето на самата обществена наредба, рѣшенията на цюрихския конгресъ се въртатъ въ границитѣ на днешното общество. Ако допуснемъ даже, че повечето отъ исканията му се постигнатъ по законодателенъ пътъ, коренъ на злото пакъ нѣма да бжде премахнатъ. Мизерията, гладътъ, невѣжеството, насилията ще продължаватъ да сжществуватъ до като трае класовото общество, до като сжществува капиталистическия редъ. Истинското освобождение на пролетариата не е о'вѣнъ въ пълната побѣда на социализма.

МАЛКА КОРЕСПОНДЕНЦИЯ.

Отъ администрацията:

Сливенъ. Я. Г. Абонамента Ви 1-50 не е полученъ и за това в-кътъ Ви е спрѣтъ. Станимана. Б. Х. Д. Маркъ получ. Чирпанъ. Х. К. В-цитѣ на Д. Д. и Д. В. се испращатъ редовно. Габрово. П. Г. Т. Имаме бр 9, 16, 18, 20, 21, 41 и 50, които всички струватъ 70 ст. и ще Ви се испратятъ щомъ се получи стойността имъ. Русе. С. С. Трѣбва само това по-скоро да стане; инакъ ще бждемъ принудени да прекратимъ.

ВѢДОМОСТЪ

за постѣпалитѣ въ централната каса на Работническата Социалъ-Демократическа Партия вносове отъ групитѣ за време отъ 1-й юлий 1896 до 1-й юлий 1897 год.

№ по редъ	№ по величинѣ на вносовѣ	НАИМЕНОВАНИЕ НА ГРУПИТѢ	Сума	
			лева	ст.
1	3	Алхилска	113	50
2	26	Бериска студентска	10	—
3	20	Брюкселска	22	60
4	14	Брюкселъ-Гавдска студентска	48	40
5	5	Бургаска	89	—
6	17	Варненска	33	75
7	28	Видинска уч.	9	—
8	2	Вратчанска	120	—
9	13	Гавдска студентска	49	50
10	30	Драгановска селска	7	—
11	24	Дръновска	14	—
12	10	Женевска студентска	53	65
13	15	Казанлъшка	40	—
14	23	Карпобадска	15	—
15	9	Лазанска студентска	56	20
16	7	Нансийска студентска	64	—
17	31	Никополска	5	70
18	21	Новозагорска	20	—
19	29	Пловдивска	7	35
20	18	Плѣвенска	33	—
21	11	Провидийска	52	55
22	8	Разградска	58	95
23	19	Русевска	24	—
24	32	Самоковска	3	—
25	1	Севлиевска	146	—
26	22	Силистренска	20	—
27	6	Сливенска	70	—
28	27	Софийска	10	—
29	16	Т. Назарджинска	39	30
30	4	Чирпанска	103	—
31	25	Чипровска селска	11	20
32	12	Ябболска	50	—
Всичко			1399	65

Забелѣжка. Освѣтъ тая сума постѣпали сж отъ отдѣлни другари 50 л. 50 ст.

Отъ касиера.

ОБЯВЛЕНИЯ

КНИЖАРНИЦА

на

НИКОЛА К. ВОЙСКИ И ГАНКО ИЛ. БАНКОВСКИ

Обявяваме, че подъ горнията фирма откриваме книжарница въ гр. Габрово, която ще распродава между разнитѣ книги и учебници, разни канцеларски, училищни и научни принадлежности и приема да распродава всекакви книги за смѣтка на други книжарници и издатели и да събира абонаменти и абонати на разни списания и вѣстници.

Интересующитѣ се г-да нека се отнасятъ за споразумение направо до насъ въ гр. Габрово

25 й юлий 1897 г., гр. Габрово.

2—3

Библиотека по Научния Социализмъ:

№ 1. Исторически Материализмъ. Три популярно-научни статии отъ М. Г. Барановски и С. Ушаковъ — 60

№ 2. Осемнадесетия Брюмеръ на Луи Бонапарта отъ К. Маркса. Съ порт. на автора 1.20

№ 3. Народничество и Марксизмъ отъ П. Струве и А. Волгинъ 2.—

Библиотека „Работникъ“:

№ 1. Борбата на английскитѣ работници за свобода (Чартистското движение) отъ Б. Кричевски — 30

№ 2. Край Волга. Повѣсть отъ С. Степнякъ-Кравчински — 50

№ 3. Работническото движение въ Русия отъ Г. Плехановъ — 20

Популярно-научна Библиотека:

№ 1. Происхождението на брака и семейството отъ К. Кауцки — 60

Поръчки за всички тия книги се отправятъ до Г. Бакаловъ въ Варна.

Въ администрацията на в. Социалистъ се намира за продажъ складъ отъ извѣстното популярно съчинение:

„ОСНОВИТѢ НА СОЦИАЛНАТА ДЕМОКРАЦИЯ“

отъ К. Кауцки, прев. Г. Бакаловъ. Цѣна 2 лева; за провинцията (съ пош. раз.) 2 30 л.; за 8 и повече екз. не се плащатъ пош. разноски, а за всеки 10 екз. се прави и отстъпъ 1 ека. — Доставка се направо отъ администр. на в. Социалистъ.

Печатница „Либералний Клубъ“ — София.

Отговоренъ редакторъ: П. Василевъ